

**R. P. Christophori De Ortega È Societate Iesu, Quondam
Scolasticæ Theologiæ publici Professoris, ac ejusdem
Facultatis Præfecti ... Theologia Controversiarum
Dogmaticarum, & Scholasticarum, de Divina ...**

**Ortega, Cristóbal de
Lugduni, M.DC.LXXX.**

1. Difficultatis & quæstionis scopus, notata & sententiæ.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-94274](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-94274)

6 Coutrou. I. de Essentia Dei, &c.

constat. Ad 4. verum est antecedens de vero, ac non ficto necessario, si datur; alioqui erit impossibile. An vero datur ex terminis non constat, sed constare contendunt sequentibus argumentis.

7 Opponunt rursus, duo contradictoria nequeunt simul deficere: ergo potentia ad contingens contradictorium existit necessario. Alioqui utrumque defectu potentie posset simul deficere: ergo aliquid necessarium existit. Et si datur totum, an non discursu probatur existere aliquid necessarium: unde ergo probant esse per se notum: sed neque discursu hoc conclusio demonstratur, in primis enim supponit discursus esse in rebus aliquid contingens: cum posset quis dicere omnia quandiu accidunt necessario esse, ac durare: imò omnia esse ex necessitate, & ab aeterno, asserere, ut putant Aristoteles de mundo: & opusque discursu foret, ut convinceretur: quare consequenter omnium contradictoria esse impossibilia doceret. Secundo mala est argumenti consequentia. Nam extremum contradictionis negatiuum potentia existente non eget, sed certius ex defectu causae, & potentiae suo modo erit: quare perperam ex necessitate potentiae ad extremum contingens, etiam, contradictionis negatiuum, inferitur debere esse aliquid necessarium. Sed instabis: si non est aliquid necessarium: ergo omnia sunt contingentia: ergo omnia possunt deficere: ergo omnia essent tunc impossibilia: patet: quia tunc nihil posset de non esse ad esse transire: cum nulla esset virtus, a qua, à non esse ad esse deduceretur: ne ergo contingentia impossibilia contradictorie asseramus, aliquid necessarium est admittendum. Hic est arguendi modus, qui mirabilis per irrisionem dicitur. Sed nihil hic probat: quia, quod aliquid sit impossibile ex negatione sui, ac suae causae accidentarie suppositis, non probat impossibilitatem eius absolutam, ut patet. Secundo, solum probaret esse debere aliquam causam necessariam contingentium, quando illa producit, non autem semper, ac necessitate existendi diuine, quae ab his deduci tentatur. Ac denique totum hoc discursu deducitur, non ex ipsis terminis, innotescet.

8 Insuper arguunt, si necessarium non existit, eius non existentia non est contingens: ergo vel necessaria, ut contenditur, vel impossibilis: ac proinde eius existentia necessaria, ut contenditur. Respondetur fore necessariam, ac proinde existentiam impossibilem contra intentum. Instant. Per se notum est impossibilitatem impossibilem existere: sed talis impossibilitas est necessaria: ergo per se notum est aliquid necessarium existere. Sed dato toto non erit per se notum necessarium esse Deum, ut hi contendunt, sed chimeram: quam indentificari cum Deo, nec per se notum est ut patet, imò neque probabile ex discursu adhuc, ut d. de omnipotentia videbimus. Secundo maior implicat in terminis. Nam impossibilitas impossibilis est eius necessaria, & essentialis à rebus remotio, seu non esse purum per essentiam: Instant denique, per se nota haec propositio, quodlibet est, vel non est, aliquam veritatem obiectiuam habet, non contingentem, neque impossibilem: ergo necessariam: ergo ex parte rerum aliquis status obiectiuus datur necessarius, qui nequit esse distinctus à Deo: in primis statum obiectiuum propositionum necessarium Deo identificari realiter per se notum non est, imò neque probabile: ut fufius ostendo d. de omnipotentia, atque controuers. de scientia Dei. Neque veritas vlla necessaria obiectiuam, statu existentiae realis eget, ut ad eam, vel nostram, vel diuinam scientiam terminetur, ut illdem locis docemus. Posset argumentum Anselmi, supra solutum, pro per se nota existentia Dei, quae ens necessarium cogitatur variis argutis virgeris, sed quae ex dictis ibi, atque ad primum argumentum Antonij Perez, facile detegantur.

9 Ex praedicto independentiae à causa prima per se notam esse Dei existentiam contendit idem Antonius Perez. Per se notum est existere, vel non existere causam primam. Si existit, per se notum est eam esse independentem à causa prima: si secus, aliquid saltem ens eorum, quae experimur (ne dicam omnia) erit independentens à causa prima: ergo per se notum est existere ens independentens à causa prima. Simili forma arguunt ex praedicto entis non habentis superiorem. Sed tamen an idem possit esse causa sui ipsius, atque à se ipso pendere à Recentioribus aliis

in quaestionem vocatur, affirmantibus nonnullis: ut non adeo sit per se notum, causam primam à se ipsa non pendere si existit, si autem non existit, non pendebit ab illa aliquid, (imò, & omnia reliqua entia) non quidem ex sui perfectione, quomodo Deus independent à prima, & ab omni causa existente: sed ex defectu causae primae: ex quo non erit à reliquis causis per se notè independentes. Ut Deus independent est; Denique ex praedicto entis essentialiter existentis, ita arguunt. Per se nota est propositio, cuius contradictoria idem affirmat, & negat: at haec propositio, quod discursu haec per se notio continet, & quam fallaces, cum ex distincto alterum inferunt extremum?) *Ens essentialiter existens existit.* Idem affirmat, & negat, atque huic contradicit, *aliquid ens essentialiter existens, existit.* Ergo haec est per se nota. Minor probatur: quia in subiecto affirmat implicitè syncategoremata appositum enti ex parte subiecti de ente: ac proinde de illo affirmat essentialiter existere. Respondeo tamen nihil habere affirmatiuae propositionis, sed merè negatiuae esse vniuersalem eam propositionem. Licet enim affirmatiuae, seu assensus sint affirmatio, & assensus impliciti syncategoremata subiecti: negatiuae, & dissensus non item. Qui enim negat Petrum album currere, non assensit, aut affirmat Petrum esse album, adhuc implicitè: sed eo solum, quod albus Petrus non sit, licet sit currens, Petrum album currere, merito dissentimur, & negabimus: quod obseruatum velim contra eos, qui ex falsitate syncategorematis additi subiecto propositionum negatiuarum suppositum incepte, licet frequenter, negant.

QVÆSTIO II.

Sitne demonstrabile ex naturalibus Deum esse, siue existere?

Difficultatis punctum longius, quam praefatio quaestionis petit explicandum erit.

CERTAMEN I.

Difficultatis, & quaestionis scopus, notatus & sententia.

1. **N**on loquimur de demonstrabilitate existentiae Dei, supposita fide nostra, vel de eius existentia reuelatione, vel alterius veritatis cum Dei existentia connexae: tum quia, si fidei tandem innititur discursus, rigida demonstratio non erit: Tum quia, si fides, vel reuelatio sit de Dei existentia demonstranda, nequit eius obiectum medium ad eam veritatem ostendendam esse: Est quippe veritas ipsa demonstranda: quae, & ignota in praemissis debet esse (saltem aqua claritate, & certitudine, ac firmitate) ut vi illarum dicatur monstrari: cum autem fides, cui inniteretur discursus ille esset certior conclusione deducta, quia *propter quod vnumquodque tale, & illud magis*: Ut de principiis respectu conclusionum aiebat Aristoteles: atque ex alia parte conclusio clarior, atque euidentior fide, aut reuelatione, quibus innititur esse non possit: neque intellectus posset propositioni eidem de existentia Dei assentiri adstante eiusdem veritatis fide: quia infirmus vndeque, & ignobilis motuum in conspectu praestantioris, mouere ad assensum nequit: Sed, nec si euidentia reuelationis adit mouere valebit ob eandem rationem: quia firmior, clariorque tunc, & immediatior erit connexio extremorum directa, & extrinseca per euidentem reuelationem, quam reuelationis tanquam extremi, media eius naturalis connexionem cum reuelata, ob quam huius discursui assentimur.

* Si autem reuelatio, vel fides sit non de Dei existentia, sed de aliquo alio cum illa connexo, atque de eius conuersione, recte quidem, & certe, ac citra erroris periculum Dei existentia deducitur: non tamen demonstratione, ut dixi: cum fidei, aut reuelationis obscuritas, cui discursus innuitur, demonstrationis necessitatem ostendat claritati, quod si reuelatio eiusmodi obiecti connexionis cum Deo euidens sit, adhuc sub iudice lis erit, an sit demonstratio appellanda obiecti illius; quia medium extrinsecum est propositioni, neque interinsecum cum illa connexum, sed solum extrinsecum, licet intrinsecum cum eius veritate connectatur. Præterea: quia, cum varia, atque innumera sint obiecta cum Dei existentia connexa, tam possibilia, quam conditionata, & absoluta, quæ, quorumque connexiones reuelari à Deo, fidei quæ cognosci possunt longum nimis esset pro singulis eorum conclusiones proponere: labore nimirum inutili: cum certum sit reuelata obiecti cuiusvis conuersione cum existentia Dei, eoque obiecto, vel ex reuelatione euidens, vel clara videlicet cognitione deprehensio, certe, ac citra formidinem, adhuc subiectionem, Dei existentiam evincere, siue hunc discursum demonstrationem appelles, siue neges: quia medium, licet euidens cognitum extrinsecum veritati obiectivæ in conclusione deprehensio, est.

3 Ob eandem etiam rationem disputandum hic non erit ab intuitu Dei videntibus vel quidditative per speciem propriam, qua Dei essentia præcisè, ac sine existentia videatur, ipsius existentia demonstrari queat. In eo quippe inutilis, ac prolixus impenditur labor. Prolixus quidem. Quia extra chorum hic disputandum esset cum Scotis: an Dei quidditativa species, quæ intuitiva non sit, dari queat, ut Deus quidditative, quin intuitivè videatur? Immutatur item an Dei existentia extra essentiam, & quidditatem Dei sit: nisi enim hæc duo exacte examinentur, nihil in præsentia statui potest. Eorum verò examen, cum ad controuersias de anima, & de visione Dei nondum à nobis casus spectat. Ex visione autem intuitiva Dei cum omnibus, quæ re ipsa identice habet certissimum est Dei existentiam demonstrari à se cum videntibus minime posse, cum enim ipsi existentia eius identificetur idem esset medium ad seipsum demonstrandum: quod prolixus repugnat, ut nuper dicebamus. Neque enim idem in se visum, mouere potest, ut iterum idem ipsum videatur discursum ob rationem eandem. & quia aliquo implicatoriè discursuum infinitus processus necessarius admitteretur. Quo & impugnati nament citandi inferius Scotiste, qui hic extra chorum, & inutiliter oppositum de intuitu Dei videntibus occurrunt: extra chorum, & inutiliter diximus: quia solum hic disputandum cum utilitate & fructu est, quod philosophi disputant. An scilicet ex naturalibus his, & quæ experimur, videlicet, & cognosci à nobis clarè pro hoc statu possint, Dei existentia demonstrari queat: nimirum omni Dei reuelatione, & dono supernaturali excludo.

4 Pro cuius resolutione demonstrationis definitio, ac cunctis, præmittenda in primis erunt: primo ergo demonstratio definitur communiter: *discursus, quo per euidens atque insalutabilem consequentiam ex euidens principii aliquid colligitur*. Vniuersalissime verò, & primario demonstratio diuiditur in demonstrationem ostensiuam (qua scilicet ob conuersionem euidens conclusionis cum principiis præmissarum conclusio inferitur) & in demonstrationem deducentem ad impossibile: in qua accepto contradictorio conclusionis recurrit intellectus inferendo donec incidit in aliquod manifestè falsum, vel impossibile. Hæc summum omnibus notat. Aliud verò demonstrationis ostensivæ genus, quod sæpe laudat Murciani Recentiores præter duos enumeratos demonstrationis à simultaneo, à se inuentum, licet ab Aristotele, & reliquis hætenus, vel ignoratum, vel omissum, nunc non est à doctis, ne dum à nobis ignorari; mirum autem valde est fuisse ab Aristotele ignoratum. Ac fortasse, dum illud demonstrationis suum genus suo, ut ait, loco explicare videamus demonstrationi, vel à priori, vel à posteriori assinitatis saltem, ut non conuersionis, iure inclusum deprehendimus. Est enim, quantum suspitione assequi possum, demonstratio vnius

relati transcendentaliter per aliud suum correlatum, vel terminum, cuius nec causa, nec effectus sit: in quibus, cum, quasi causalitas formæ extrinsecus significantis, vel mutua, vel non mutua, intercedat, sub demonstrationis à priori, vel à posteriori genere clausa ab Aristotele fuit, ac minime omissa.

5 Sed, ne amplius de re adeo abstrusa diuinemus, in præsentia difficultate Prima sententia negat Dei existentiam ex purè naturalibus, naturaliterque cognitis posse vlatenus demonstrari; diuersis tamen de causis. Abulensis, Egidius, & Argentina; quia Deum existere per se notum est. Per se autem nota demonstrari nequeunt. Vtrumque autem falsum esse vidimus, quæst. 1. Aliacensis verò, Holcor, Basol. Maior. Gaspar Cassalius, & alij: quia hætenus nulla existentie Dei legitima demonstratio fuerit adinuenta: quos proinde demonstrationibus questione 3. examinandis, statuendisque satis confutabimus. His in difficultate quam hic examinamus (Deum per speciem propriam, siue quidditative, siue intuitivè secundum totum quod in se habet videntibus) omnis consensus Scotus in 1. d. quæst. 2. ubi Scotiste omnes, & Nominales, Okam. Gabr. & reliqui, quos refert & sequitur Smyling. tract. 1. de Deo vno dist. 1. quæst. 5. atque in re consentit etiam Ariaga noster 1. part. d. 2. sect. 2. n. 13. licet verbis dissentire velit. Secunda verò, & vltima in re præsentia sententia negat Dei existentiam à priori demonstrabilem esse: in quo cum prima concordat: esse verò à posteriori demonstrabilem ita ex patribus Dionys. 7. de diuin. nomi. Clemens Alexandrin. collat. ad gentil. Terul. Apolog. contra eosdem. Lactant. 1. diuinar. institut. Athanas. orat. contra idola. August. 8. de ciuit. Dei cap. 6. ac sæpius. Damasc. 1. fid. cap. 3. Anselm. 1. Monol. ac deinceps, & scholasticis Magn. Albert. tract. 3. sum. quæst. 18. Alex. Alenf. 1. part. quæst. 3. S. Th. 1. contra gent. cap. 12. ubi Ferrar. & 1. part. quæst. 2. à num. 3. & quæst. 3. à n. 1. ubi eius expositores & Asseclæ. Caiet. Valent. Molin. Vasc. Fassol. Gillius. Granad. Tanner, quos ut alios sequi vult Ariaga. citatus. Soar. dist. 29. Metaph. Eugubin. de perenni philosophia Lessius de prouiden. Smiling. supra quæst. 6. Rainaud dist. 5. natur. Theologia, quæ 1. Quæstio supra dist. 13. sect. 5.

CERTAMEN II.

Secunda hæc, eaque vera sententia probatur.

1 Deo primò Deum existere à priori indemonstrabile ex naturalibus, ut naturaliter cognoscuntur, nobis omnino est. Conclusio hæc communi scholasticorum, & scholasticorum omnium suffragio satis fundatur: sed communis huius consensus nequit non firmum argumentum adesse; probatur ergo conclusio: quia demonstratio à priori est demonstratio rei, seu conclusionis per illius causas euidenter cognitæ siue physicas siue metaphysicas, cuiusmodi sunt essentialia prædicata, & priora rei respectu passionum, aut prædicatorum non essentialium eius: atque existentie Dei nulla est causa physica: ergo per causam eius physicam existentie Dei nequit esse à priori demonstrari. Sed neque per causam metaphysicam. Non inde probò, quod Dei existentia essentialis Dei prædicatum, non autem essentie passio metaphysica sit: id enim & sub lite apud Theologos est, dirimenda à nobis, dist. 2. à proinde nequit huic opinioni concors, etiam de ea dissidentium, Theologorum inniti conclusio.

2 Sic Ergo probatur, licet Dei essentia causa, seu radix metaphysica sit existentie, atque hæc in eius passionibus numeretur: est à nobis ordinario, & naturali modo cognoscens, non ita clarè cognoscitur Dei essentia, ut ipsa, quam cum sua existentia connexio, clare, atque euidenter, adhuc abstractive penetraretur: ergo discursus, ex nostra cognitione essentie Dei pro hoc statu, & modo nostro naturali, & ordinario cognoscendi, nequit procedere ex causa metaphysica euidenter cognita, nedum indicata: ergo neque potest esse demonstratio existentie Dei per causam